

conceptualization. On this basis, hypotheses can be developed that can be tested in carrying out more fine-grained experimental work [3, p. 854].

As we can see conceptualization consists in the arranging of parts from larger to smaller units.

Thus, according to the above mentioned procedure of singling out concepts as main constructs of scientific picture of the world in the domain of plastic surgery, we may concentrate cognitive terminological research on such groups of terms in the English vocabulary of plastic surgery (verified by 7 medical dictionaries): *plastic surgery is: restoration, reconstruction, correction, improvement, changing appearance, repairing injuries, facial/body defects, traumas, inborn anomalies, loss of bodily parts, amputation, transplantation, implantation, replacement, burns, scarring, disfigurement, prosthetics.*

All these subdivisions include smaller, narrower units – concepts, which are the smallest building elements of language picture of the world.

In the given paper we consider the concept to be equal to notion, since the object of the study is terminology, and the main point which creates conceptual field is the definition of the term. Thus, the opposition meaning vs concept (=notion) is of great importance. Here N. Gunina's work casts much light on the problem [1, p. 249]:

On the one hand, the concept and the meaning of the word share some similarities. Human mind, localized in the brain reflects the objective and subjective reality. Both the concept and the meaning are the reflection of reality (objective and subjective). They have cognitive nature and present the result of the reflection and cognition of reality by the human mind. In other words, the content of the concept reflects certain aspects of the phenomena of reality, and so does the meaning of the word, which has a cognitive nature. On the other hand, they have certain differences. The meaning and the concept are the products of the different levels. We can oppose the concepts and the meanings as mental units, which belong to the cognitive and linguistic human consciousness respectively. The concept is a product of cognitive human consciousness, while the meaning is the product of linguistic consciousness.

The meaning in relation to the concept appears as a part of its content, which is relevant to this linguocultural community. Many cognitive linguists agree that components of lexical meaning reflect only significant conceptual features, but not all of them. The structure of the concept is much more complicated and more varied than the lexical meaning of the words.

The meaning conveys certain cognitive features and components that make up the concept, but it is always only part of the semantic content of the concept. For the explication of the content of the concept numerous lexical items as well as experimental studies to complement the results of linguistic analysis are required. Thus, the meaning and the concept are correlated as communicatively relevant part and a mental whole.

To conclude it up, we can summarize that conceptualization is the structuring of human knowledge from larger to smaller units – concepts, which are the smallest building elements of the surrounding reality. In terminology concept is equal to notion and its structure greatly depends upon the definition, given in different dictionaries.

Література:

Gunina N.A. Concept vs meaning : cognitive approach / N.A. Gunina. // Вестник ТГТУ. – 2011. – Том 17. – № 1. – P. 248–250.; <http://representationandreality.gu.se/research/sections/philosophical-interpretation-conceptualization> ; Stutterheim Ch. Processes of conceptualization in language production: language-specific perspectives and event construal / Christian von Stutterheim, Ralf Nüse // Linguistics 41–5. – Walter de Gruyter, 2003. – P. 851–881.

Марасва У.М.

ТРАДИЦІЙНА КУЛЬТУРА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА МОДЕРНІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ УКРАЇНИ

Традиційна культура як тип спільноти є суспільством «закритим», «замкнутим», що оберігає норми і стандарти своєї культури від різновекторних впливів з боку інших суспільств і культур. І тривалий час в історії української культури саме її традиційність, опертя на традицію, звичай, обряд забезпечило збереження етнічності, а у такий спосіб і

спільноти. Традиційне суспільство починає втрачати свої позиції в міру розвитку торговельних, економічних контактів між країнами, у процесі виникнення універсальних засобів спілкування, техніки і технології, що відокремлює особисті зв'язки між людьми від їхніх функцій у процесах поділу діяльності. Виникнення машин та індустріальної технології остаточно підриває систему особистих залежностей, що скріплювала основні структури традиційної культури.

В умовах сучасного світу все більше акцентується увага на протиставленні традиційної та модернізованої культур. Модернізація XXI століття – це «комплексний спосіб вирішення політичних і управлінських, економічних і соціальних, культурних та особистісних завдань, які в повному обсязі стоять перед державами, товариствами та індивідами в контексті внутрішніх і зовнішніх загроз і ризиків; це сукупність процесів технічного, економічного, соціального, культурного, політичного розвитку суспільства (країн та регіонів). Цільові функції сучасної модернізації: безпека держави й суспільства, стійке функціонування всіх їхніх структур, включаючи підвищення умов життєдіяльності населення (якості життя)» [2, с.127-128].

В сучасних умовах розвитку суспільства модернізація складає основу соціокультурної трансформації і визначається як парадигма прогресивних змін індустріального суспільства. Класична європейська модель розвитку визначає модернізацію як інноваційний процес, який базується на традиції, яка є стійкою основою суспільства. «Традиція – модернізація» може розглядатися як цілісний процес інновацій в суспільстві за умови, якщо модернізація не деформує і не ламає традицію, а традиція, в свою чергу, не гальмує і не блокує модернізацію. Так, традиція є багаторівневою пам'яттю народу, своєрідним підґрунтям для соціального життя. Коли модернізація зачіпає верхні шари культури, традиція може поступово переміщуватись на сфери соціального життя, яких вона ще не торкалась, або стати частиною приватного життя, сім'ї. В цьому сенсі сім'я як соціальний інститут може виступати важливим етнозберігаючим чинником традиційності в умовах прискореного розвитку науки, техніки, інформаційних технологій.

В сучасних умовах розвитку постіндустріального суспільства *традиція* як механізм забезпечення стійкості суспільства, його зв'язків та закономірностей розвитку все частіше переживає обмеженість у своїх проявах, оскільки все менше сфер соціального життя підкорені та регульовані традицією. Але тим міцніша її позиція там, де вона ще збережена, оскільки вона, як стверджує І. В. Карпенко, становить «трансісторичний зв'язок поколінь суспільного суб'єкта діяльності. Її відтворює сама соціальна потреба транслювати колективний досвід, який не фіксується генетичним кодом» [1, с.218]. Розглядаючи сучасну українську традицію, В. А. Федь дійшов висновків, що традиція визначається, з одного боку, буттям сучасної людини, а з іншого – світоглядом минулих епох, їх світоглядними цінностями. [5, с.77-78] Так, соціокультурні (звичаї, стереотипи, обряди, ритуал), етнонаціональні, особистісні виміри традицій, що стали основою розвитку українського суспільства, відзначаються більшим консерватизмом, мало змінними світоглядними цінностями, закарбованими в досвіді минулих поколінь. Фундаментальні цінності, що є основою світоглядної і соціокультурної матриці, становлять основну незмінну силу (кістяк, духовний стрижень) традиційного суспільства в процесі модернізації. Інші сфери суспільного буття, якщо це не суперечить традиційним цінностям, є досить відкритими для інновацій, сприймають їх та органічно синтезують у соціальній площині своєї культури.

Процес глобалізації, який передбачає тісне сплетіння економічних, політичних, фінансових компонентів з соціально-культурними, формує глобальну переорієнтацію культури, що спрямована на масовізацію, вестернізацію. Як наслідок – посилення духовної кризи суспільства, пов'язане з відчуженням свідомості внаслідок нав'язування чужих цінностей, зростанням споживацького світогляду, заміни традиційних культур зразками масової культури в масштабах всієї планети. Для України важливим є не

асимілюватись під тиском Європи, інших культур, не прагнути злитись з Європою, а стверджувати власну європейськість, зберігаючи опозицію своєї неповторності.

Згідно з концепцією «нуклеарної культури» А. І. Ракітова [3] будь-яка соціоетнокультурна система складається з двох компонентів – ядра культури та захисного поясу. Ядро культури концентрує в собі норми, цінності, певні стандарти, правила, які є структурними компонентами традиційної культури. Через традиційну культуру (фольклор, міфологію, національні та соціальні звичаї, звички, правила поведінки, традиції, обряди та ритуали, мову) реалізується ядро культури, «соціальне ДНК». Оскільки головною функцією ядра культури є збереження і передача самоідентичності соціуму, йому притаманна висока стійкість і мінімальна мінливість. Ця інформація через систему освіти і виховання, механізм соціального імпрінтинга (фіксації, запам'ятовування) транслюється від покоління до покоління і саме цим гарантує самоідентичність даного етнічного чи соціального організму. Головна його функція – відслідкувати і нейтралізувати інформаційні імпульси інших культур, особливо якщо вони несуть загрозу існуванню даного соціуму. Іншою функцією захисного поясу є забезпечення пристосування до умов сучасного інформаційно-технологізованого життя.

Таким чином, чим стійкішим є ядро культури (т. зв. «духовний стрижень») суспільства, тим меншою є його трансформація і модернізація. Зовнішнє наслідування європейських цінностей Заходу не може змінити внутрішніх закономірностей розвитку українського суспільства, оскільки ядро культури (побут, звичаї, традиції, фольклор) залишаються незмінними для формування сучасної України. Отже, українське суспільство формується крізь призму «ядра культури», але з урахуванням сучасних змін. Можливою є тільки часткова асиміляція і тільки там, де є слабкий (або зовсім відсутній) етнонаціональний стрижень, гібридна війна (події на Сході України), зневіра у власних можливостях змінити хід історії для покращення життя майбутніх поколінь. Так, цінності національної культури, народні традиції, обрядовість, фольклор, педагогіка утворюють духовне підґрунтя самопізнання та самореалізації особистості в полікультурному просторі. В епоху глобалізму головною протидією став етноцентризм як установка на збереження традиційної системи цінностей етносу. Науковець С. М. Садовенко визначає етноцентризм у філософії як погляд на світ крізь призму етнічної ідентифікації. Однак, роль традицій і звичаїв, що склались і закріпились протягом тривалого історичного розвитку української культури поступово зменшується, «поступаючись місцем маргінальним полям культури» [4, с.62]. Утилітарне ставлення до народної художньої культури та фольклору зумовлене різними факторами: криза ідентичності, недостатня увага з боку державних структур щодо збереження традиційних чинників існування української культури (мови, традицій, фольклору), недостатнє фінансування, що веде до припинення створення соціокультурних інститутів, центрів духовної культури для дітей та юнацтва на засадах кращих зразків традиційної культури тощо.

В умовах сучасних змін роль держави повинна помітно зрости. Це стосується, в першу чергу адаптації загальнолюдських цінностей до етнічних та державних особливостей народів через *соціальні інститути* та розроблені *державні програми та національні стратегії розвитку*. Інший принцип передбачає розробку національно-державних ідей, які б відзначались цілісністю та динамічною рівновагою. Принципи моральності, гуманності, толерантності можемо черпати з багатовікових традицій українського народу, що в своїй основі формують довершену систему цінностей та освітньо-виховних настанов, які так потрібні сучасній людині.

Література:

Карпенко И. В. Философское пространство культуры: человек философствующий и человек повседневности : Монография / И. В. Карпенко. – Х. : ХНУ им. В. Н. Каразина, 2006. – 292 с.; Модернізаційні процеси та трансформація цінностей // Матеріали засідання круглого столу «Ціннісні аспекти модернізаційних процесів сучасного соціуму» – 2013. – С. 123-149.; Ракітов А. И. Новый подход к взаимосвязи истории, информации и культуры: пример России / А. И. Ракитов // Вопросы философии. – 1994. – №4. – С. 14-34.; Садовенко С. М. Традиційна аксіосфера культури локальних топосів України: збереження в добу глобалізації / С. М.

Мацегора С.М.

МОДЕРНІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ВИЩОЇ ШКОЛИ НА ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПРОСТОРИ

У період економічної кризи питання освіти набуло пріоритетної значущості в Європейському суспільстві, так як саме освіті відведена функція розбудови та забезпечення майбутнього Європейського Союзу. Завдяки безпрецедентним цілям і завданням освіта зайняла центральне місце у *Європейській стратегії інтелектуального зростання та безперервного розвитку* упродовж до 2020 року. Модернізаційні процеси вищої школи спрямовані у наступних векторах: 1) доступність вищої освіти; 2) гнучкість навчання; 3) збереження студентів; 4) перехід до працевлаштування [2, 9].

З огляду на Європейські нормативні документи щодо модернізаційних процесів поняття доступності вищої освіти розглядається як ключова риса соціального виміру вищої освіти, і, таким чином, охоплює інтерес до соціальної складової населення, яке можна залучити до навчального процесу у виші. Європейська Комісія з питань вищої освіти зазначає, що в соціально-економічному суспільстві, в якому процес набуття та удосконалення навичок і компетенцій превалює, вища освіта набуває все більшого значення завдяки забезпеченню рівних можливостей як в отриманні якісної освіти, так і в забезпеченні індивідуальних потреб. В багатьох європейських системах вищої освіти має місце практика систематичного моніторингу характеристик соціального виміру: вік, стать, національність, статус, інвалідність, - на різних етапах навчального процесу, який робить вищу освіту доступною і можливою для все більшого контингенту бажаючих навчатися у вишах. Але аналізуючи процес зарахування абітурієнтів до вузів, так звані відкриті та селективні системи вищої освіти вступають у протиріччя з можливістю навчатися широким загалом. Відкриті системи надають легітимне право навчатися для всіх, а селективні – тільки на основі екзаменів. Так, у Франції існування гарантованого права бути зарахованим до навчального закладу належить університетам. Однак, такого права немає щодо таких надзвичайно селективних закладів як *grandes écoles* (франц. мова). В той час, як в університетах Кіпру це протиріччя існує на рівні селективних і для широкого загалу спеціальностей.

Питання про збереження чисельності студентів можна розглядати як основний і ключовий показник навчання в системі вищої освіти. Комунікації (2011р.) з питань про модернізацію Європейських систем вищої освіти наголошують на необхідності подвоєння уваги на зростанні доступності до навчання у виші і чисельності вступників у вищій освіті, а також покращенні рейтингів щодо закінчення вищих навчальних закладів, щоб збільшити. Підвищення щаблів досягнень у вищій освіті визначається як одне з ключових питань для урядовців і закладів вищої освіти, в якому окреслена необхідність залучати ширші маси суспільства до вищої освіти і скорочувати рейтинги відсіву потенційних студентів [1, 3]. З метою покращення рейтингів збереження чисельності студентів необхідно ідентифікувати і сприяти підтримці потреб студентів, які входять до різних груп відповідно своїм критеріям. Дослідження показують, що особливу увагу слід приділяти розвитку навичок і здібностей студентів у перший рік їх навчання, а посередницькою діяльністю з метою підтримки чисельності та успішності студентів є забезпечення інформацією, порадою і керівництвом навчального процесу. В свою чергу, національна політика у вищій освіті як і прийняття конкретних мір і їх впровадження якісно впливають на виконання передбачених мір успішного поширення вищої освіти. Мету політики з питань збереження чисельності студентів можна окреслити наступними рисами: 1) закінчення навчальної програми у відведений період часу з метою економії